

VERITAS

Történetkutató Intézet és Levéltár

Tartalom

- **Hírek**
- **Olvasnivaló:**
 - *Kis magyar játéktörténet a dualizmus korából*
 - *G. B. Shaw moszkvai születésnap partija a Károlyi házaspár és Márai Sándor írásaiban*
 - *A nagy háború magyar pénzügyminisztere: Teleszky János*
- **Cikkajánló**
- **Adatkezelési tájékoztató**

HÍREK

Állami ünnepünk alkalmával **Novák Katalin** köztársasági elnök **Dévavári Zoltán** és **Seres Attila** munkatársainknak, az eddig szakmai-tudományos munkájuk elismeréseként a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetés adományozta. **Dévavári Zoltán Gulyás Gergely** Miniszterelnökséget vezető minisztertől, **Seres Attila** pedig **Semjén Zsolt** miniszterelnök-helyettestől vehette át a megérdemelt kitüntetés.

án **Szakály Sándor**, akivel **Csűrös Csilla** beszélgetett. „A nemzet egésze és egysége iránti elkötelezettsége hatalmas munkabírással párosul – még halálközeli állapotból való visszatérte után is. Vendégem Szakály Sándor Bezerédj-, Zrínyi Miklós- és Széchenyi-díjas történész, a Magyar Tudományos Akadémia doktora, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár főigazgatója, a Károli Gáspár Református Egyetem kutatóprofesszora, a Magyar Érdemrend Középkeresztje és az Osztrák Köztársaság Nagy Érdemjele kitüntetés, a Somogy Polgáraiért, a Somogy megyei Prima díj, a Kaposvár Városért díj tulajdonosa, Balatonföldvár és szülőfaluja - Törökkoppány - díszpolgára, számos tudományos és kulturális folyóirat szerkesztőbizottságának tagja, a TIT elnöke” – olvasható a Médiaklikk honlapján.

Boross Pétert, Magyarország egykori miniszterelnökét, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár Tanácsadó Testületének elnökét köszöntjük 95. születésnapja alkalmából. A *Sonline* oldalán két írás is megjelent a jeles alkalomból: a **Lőrincz Sándor** által jegyzett *Segéd munkásként kereste a kenyerét az egykori miniszterelnök* című, valamint a *Boross Péter volt miniszterelnök 95 éves* című köszöntő. Lőrincz Sándor írásában olvasható: „Közéleti eseményeken már nem vesz részt, jó ideje interjút sem ad. Rosszul hall, látása sem a régi, de azért hetente egyszer megfordul a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár székházában lévő irodájában, hogy 'személye körüli miniszterével', a több évtizede mellette lévő Lettner Istvánné, Gabikával és néhány kedves ismerőssel találkozzon.

Intézetünk is részt vesz a Kutatók Éjszakája programsorozatban! 2023. szeptember 29-én 20:00-tól *Szamizdat az 1980-as években. Illegális kiadványok Jakab Lajos egykori samizdatkiadó gyűjteményéből* címmel kiállítást rendezünk, melyben a **Jakab Lajos** által vezetett két, kevésbé ismert samizdatkiadó – a Szabad Idő és az Áramlat – kiadványait, valamint ikonikus ellenzéki folyóiratokat, az illegális samizdatmozgalomhoz köthető fotókat, eredeti dokumentumokat és tárgyakat mutatunk be az 1980-as évekből. A kiállításmegnyitón beszélgetünk **Jakab Lajossal**, mely után az érdeklődők is feltehetik kérdéseiket. Az este folyamán előadást tartanak intézetünk történészei: **Schwarzwölder Ádám, Ligeti Dávid, Joó András, Bertalan Péter és Kiss Dávid**, illetve Levéltárunkban raktártúrát is tartunk! Minden további információt megtalálnak intézetünk honlapján!

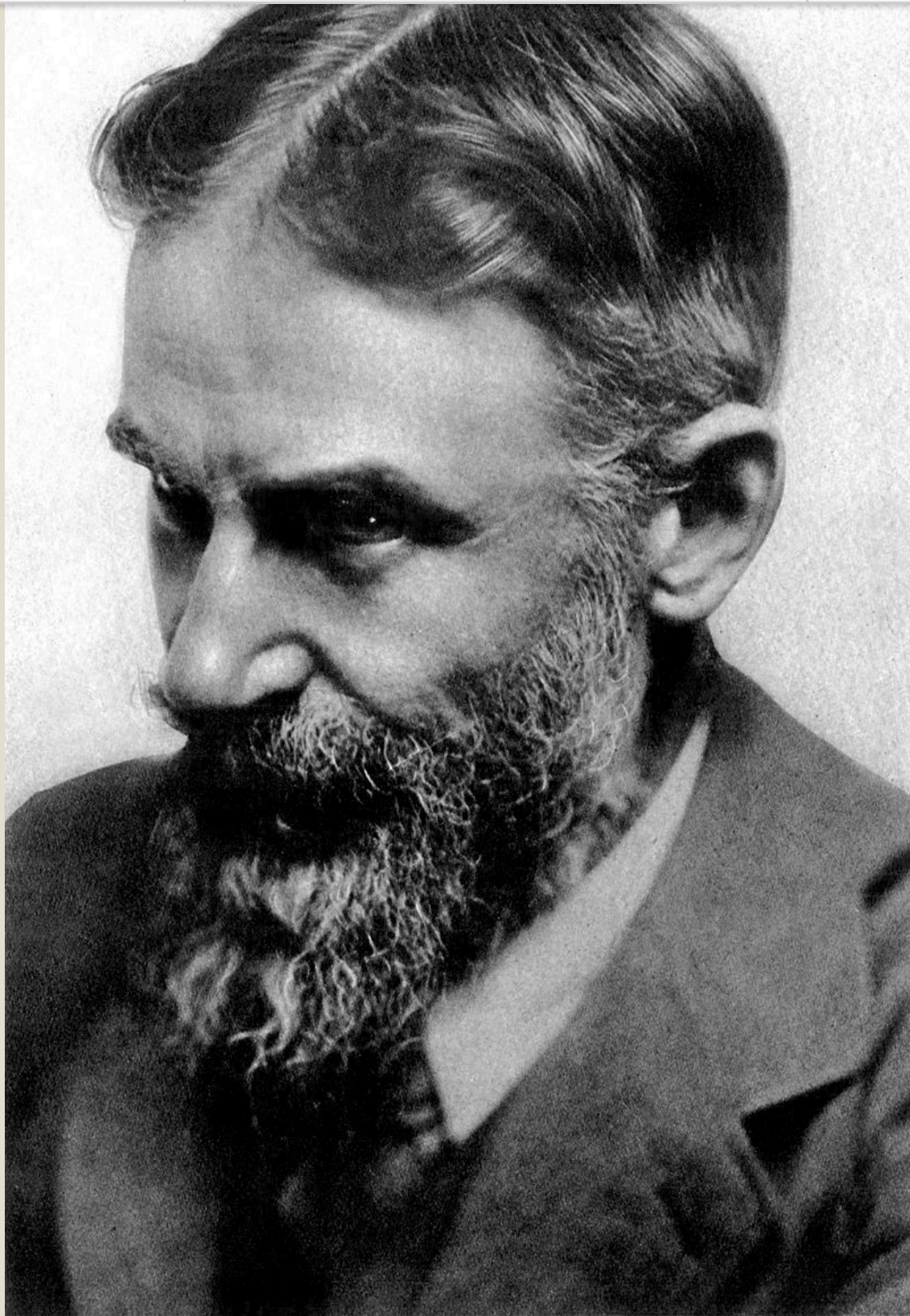

Kis magyar játéktörténet a dualizmus korából

A lottót (pontosabban lotto di Genova) Mária Terézia vezette be az általa uralt országokban és tartományokban. Ez a sorsjáték az alapítástól kezdve mindenkor monopólium-keretekben működött, melyet azonban az állam folyamatosan vállalkozóknak adott bérbe. Miután az állami költségvetés általában folyamatos deficitben volt, a vele szemben fennálló fizetési kötelezettségeknek úgy tudott eleget tenni, hogy közben nem nélkülözhetette a számsorsjátékból befolyó biztos jövedelmet. A játékkedv amúgy is társadalmilag elterjedt és bizonyos szempontból jogos is volt, így kiélésének megfelelő formát kellett találni. Fontos szempont volt, hogy az államilag kanalizált játékszenvedély egyfajta társadalmi önadóztatási eszköz is volt. Ha a társadalom nem káros mértékben tett meg téteket (korabeli szóhasználattal élve játékbetéteket), akkor egy olyan nélkülözhető (tehát nem kockázati – így akár következmények nélkül el is veszíthető) összbetétet képezett, amely a valószínűségszámítási esélykalkulációnak megfelelően egy élethossz alatt reális esélyt adott egy nagyobb, a család és az örökösök anyagi életét tevélegesen megkönnyebítő nyereségre.

Kép forrása: Fortepan / Rádió és Televízió Újság / Varga Zoltán

[Kovács Kálmán Árpád teljes cikke itt olvasható el](#)

G. B. Shaw moszkvai születésnapj partija a Károlyi házaspár és Márai Sándor írásaiban

George Bernard Shaw, a neves brit drámaíró 1931-ben látogatott a Szovjetunióba, ahol 75. születésnapja apropóján a szovjetek pazar fogadtatásban részesítették. Sztálinnal is sikerült találkoznia, ami olyan mély hatást gyakorolt rá, hogy ő is a bolsevik vezető csodálói sorába lépett. A Szovjetunió iránti elragadtatásának nyilatkozataiban is hangot adott: A kulákok

nem látott, mint amikor Ukrajnában járt. „Holnap elhagyom a reménység honát, hogy visszatérjek nyugatra, a kétségbeesés földjére” – ezeket, a korabeli nyugati értelmiségi attitűdöt frappánsan kifejező sorokat 1931-ben a Szovjetuniótól búcsúzkodva vetette papírra az író.

Kép forrása: Wikimedia Commons

[Hammerstein Judit teljes cikke itt olvasható el](#)

A kőbányai gyűjtőfogházban 1919 V. 3-án készült karikatúra.

A magyar királyi pénzügyminiszteri tisztséget Teleszky János töltötte be 1912. április 22. és 1917. június 15. között. Öt esztendő tárcavezetői működése során közel három éven keresztül az első világháború időszakában irányította a magyar pénzügyeket, vagyis történelmünk egyik legnehezebb periódusában kellett ellátnia feladatát.

Teleszky 1868. szeptember 15-én született Nagyváradon. Apai ágon az izraelita Jajtelesz család sarja. A későbbi pénzügyminiszter apja még ezt a vezetéknevet viselte születésekor, később – konvertálása idején – vette fel a Teleszky nevet. A Teleszky család alapvetően partiumi volt, de később Budapestre költöztek. Teleszky János a Piarista Főgimnáziumban érettségizett 1885-ben, majd jogi tanulmányokat folytatott a fővárosban. 1887 és 1888 között egy évi önkéntes volt a nagyváradi székhelyű cs. kir. 15. huszárezredben

Kép forrása: Putnoky Márta: Teleszky János. Budapest, 1940.

[Ligeti Dávid teljes cikke itt olvasható el](#)

Cikkajánló

Szakály Sándor: Emléktöredékek

A Bécsi Napló 2023. július-augusztus havi számában jelent meg **Szakály Sándor** könyvismertetője **Arday Lajos** *Emlék(kép)ek kortársakról* című közelmúltban megjelent kötetéről.

[Szakály Sándor írása itt olvasható el](#)

Ünnepi tanulmányok Csikány Tamás dandártábornok tiszteletére

„Zászló alá magam csaptam fel” címmel **Csikány Tamás** dandártábornok 65. születésnapja alkalmából tanulmánykötet jelent meg. Az opusban *Ki volt a tápióbicskei hidroham hőse?* címmel **Hermann Róbert** is jegyzett írást. A

[Hermann Róbert tanulmánya itt olvasható el](#)

Dubniczky Zsolt: Andrassy Gyula és Festetics György grófok fényes estélyei 1868-ban

A *PestBuda* honlapján jelent meg **Dubniczky Zsolt** cikke. „Amikor 1867-ben Andrassy Gyula miniszterelnök lett, a Várban lévő Sándor-palotát használta kormányzati, miniszterelnöki rezidenciának, mely végül egészen 1945-ig volt a mindenkori magyar miniszterelnök lakhelye és irodája. Andrassyt megelőzően a bécsi kormányzat használta az épületet hasonló célokra. Andrassy Gyula és az akkori magyar politikai elit számára fontos volt az önálló nemzeti főváros megteremtése és hazánk önállóságának hangsúlyozása, amihez természetesen többek között egy ilyen rezidencia is szükségeltetett. Szép, előkelő helyen feküdt, a királyi székhelyként szolgáló budai várpalota szomszédságában, gyönyörű kilátással a pesti oldalra. Így a palota kiváló helyszínt biztosított azoknak az estélyeknek, amelyeket Andrassy 1868 elején és a későbbi években itt rendezett” – írja munkatársunk.

[Dubniczky Zsolt írása itt olvasható el](#)

Az új adatkezelési tájékoztatónkat [itt tudja elolvasni](#):

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár kizárólag a saját rendezvényeivel és programjaival kapcsolatos meghívók és értesítők küldésére használta fel eddig az Ön személyes adatait (név és e-mail cím), azokat harmadik félnek nem adja át a jövőben sem. Ha nem ért egyet az Ön személyes adatainak (név, e-mail cím) további kezelésével, és a jövőben nem szeretne hírlevél formájában értesülni a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár legújabb híreiről, rendezvényeiről és programjairól, akkor kérjük, hogy jelezze ezt az info@veritas.gov.hu címen! Ebben az esetben véglegesen és helyreállíthatatlanul töröljük Önt az adatbázisunkból. Ha az adatkezeléssel kapcsolatban bármilyen kérdése vagy észrevétele van, akkor forduljon hozzánk az info@veritas.gov.hu e-mail címen.

Bízunk benne, hogy továbbra is figyelemmel kíséri a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tevékenységét.

Copyright © VERITAS INTÉZET ÉS LEVÉLTÁR

Nem szeretne több hírlevelet kapni? [Ide kattintva iratkozhat le.](#)